אַחַר כְּנֶגְדּוֹ בְּשָׁפְתוֹ מִזֶּה וּמוֹתַחַ חָבֶל מִזֶּה לָזֶה. (טו) וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה, לְמוֹדְדוֹ בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת. וְכֵן יַעֲשֶׂה, אֶחָד עוֹמֵד בְּרַגְלֵי הָהָר לְמַטָּה וְאֶחָד לְמַעְלָה מִמְּנוּ בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת, וְנוֹתֵן הַתַּחְתּוֹן הַחָבֶל כְּנֶגֶד לִבּוֹ (טז) וְהָעֶלְיוֹן כְּנֶגֶד רַגְלָיו, וְעוֹלֶה הַתַּחְתּוֹן לְמָקוֹם שֶׁעוֹמֵד הָעֶלְיוֹן וְהָעֶלְיוֹן עוֹלֶה אַרְבַּע אַמּוֹת, וּמוֹדְדִין כְּבִתְחִלָּה, וְכֵן יַעֲשֶׂה עַד שֶׁיִּמְדֹּד כֻּלּוֹ. מ"ב וְאִם הוּא מְשֻׁפָּע יוֹתֵר, שֶׁבְּהִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת עוֹלֶה עֲשָׂרָה טְפָחִים, אֲז הֵקֵלּוּ בּוֹ וְלֹא הִטְרִיחוּהוּ לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה עַל יְדֵי קוֹרוֹת, אֶלָּא אִם אֵין בּוֹ אֶלָּא חֲמִשִּׁים אַמָּה יְשַׁעֵר אוֹתוֹ כַּמָּה יֵשׁ בּוֹ לְפִי אָמְדַּן הַדַּעַת, * נ"ב וְאִם יֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר מֵחֲמִשִּׁים אַמָּה, (יז) מוֹדְדוֹ בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת: ה סי"ב הַגִּיעַ לַגִּיא, אִם חוֹט הַמִּשְׁקֹלֶת מִתְרַחֵק (יח) מִכְּנֶגְדּוֹ לְמַטָּה אַרְבַּע אַמּוֹת, אֲז רוֹאִים (יט) אִם ע"ב יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה, מַבְלִיעוֹ, וְאִם לָאו, מוֹדְדוֹ (כ) בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת, * פ"ו וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא עָמֹק יוֹתֵר מַאַלְפַּיִם, צ"ע אֲבָל אִם הוּא עָמֹק יוֹתֵר מַאַלְפַּיִם, מוֹדֵד הֵימֶנּוּ וְהָלְאָה (כא) שֶׁל כָּל הַשִּׁפּוּעַ. ק"ו וְאִם אֵין הַחוֹט מִתְרַחֵק מִכְּנֶגְדּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, ר"ן אֲז (כב) אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה, מַבְלִיעוֹ, וְאִם לָאו, מוֹדְדוֹ (כג) אֵינוֹ מוֹדֵד כָּלָל הַשִּׁפּוּעַ שֶׁל יְרִידָה וַעֲלִיָּה אֶלָּא הַמִּישׁוֹר שֶׁל מַטָּה, ת"ה וַאֲפִלּוּ אִם עָמֹק יוֹתֵר מַאַלְפַּיִם: ו א"ג הִגִּיעַ לְהַר (או לְגִיא) (כד) וְכָל מַה שֶּׁהוּא מִמְּנוּ מִכְּנֶגֶד הָעִיר הוּא רָחֵב מֵחֲמִשִּׁים אַמָּה, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ, כְּגוֹן שֶׁהוּא בְּמִזְרַח הָעִיר וְכָל אָרְךְ מִזְרַח הָעִיר אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ, אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ (כד) בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם שֶׁל צַד צָפוֹן אוֹ דָּרוֹם, (כה) יֵלֵךְ שָׁם וַיַּבְלִיעוֹ כֵּיוָן שֶׁהוּא עַדַיִן בְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁל צַד הָעִיר. (כו) אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם שֶׁל צַד הָעִיר, (כז) לֹא יִתְרַחֵק יוֹתֵר לְצַד הָעִיר כְּדֵי לְהַבְלִיעוֹ: ז ב"י אֵין סוֹמְכִין אֶלָּא עַל מְדִידַת אָדָם מֻמְחֶה (כח) שֶׁהוּא יוֹדֵעַ מִדַּת הַקַּרְקַע: ח ג"ה הָיוּ לָנוּ תְּחוּמֵי שַׁבָּת (כט) מֻחְזָקִין, וּבָא מֻמְחֶה וּמָדַד, (ל) רַבָּה בַּתְּחוּם מֵהֶם וּמַעֲט בַּתְּחוּם, שׁוֹמְעִין לוֹ (לא) *אַף בַּתְּחוּם שָׁרְבָה. הָגָה: מָדַד וּמָצָא מִדָּתוֹ בְּמִזְרָחִית צְפוֹנִית יִתְרָה עַל שֶׁכְּנֶגְדּוֹ בְּמִזְרָחִית דְּרוֹמִית, ג"ה מוֹתַחַ הַחוֹט שֶׁל

ל שם בְּגֶמָרָא (נח:) בַּפְּרוּשׁ הַמִּשְׁנָה מְקֻדָּרִין. מ בְּרַיְיתָא שם, וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ"י (ד"ה במחלקט). נ הָרא"ש (ד"ה סי' ר). ס משנה שם (נ"ו) [נז:] וּגְמָרָא נ"ח (ע"א). ע שם בְּמִשְׁנָה (נז:), וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ"י (ד"ה מבליעו). פ שם בְּגֶמָרָא (נח:). צ הָרא"ש שם (שם). ק שם בְּגֶמָרָא (נח.). ר הָרא"ש שם (שם). ש הֵיכִי מַאי דְּאָמַר רַב יְהוּדָה שָׁם (נח.). ת כִּלְשׁוֹנָא בְּתָרָא דְּרַב יוֹסֵף (נח:). א מִשְׁנָה שָׁם נ"ד (ע"ב), וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ"י שָׁם (ד"ה תחזר). ב מִשְׁנָה שָׁם (נח:), וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ"י (ד"ה ה"ג אין) וְהָרַמְבַּ"ם (פכ"ח ה"י"ז). ג רַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ח מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה"י"ז). * (פֵּרוּשׁ, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹמְעִין לוֹ בְּמָקוֹם שֶׁפָּעַט לְהַחְמִיר. בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ומ"ש מדד)).

בֵּאוּר הֲלָכָה

לְהִלּוּךְ, דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א (בחי' דף נח. ובעבודת הקודש בית נתיבות שער ה סי' יא ס"ק מא) שָׁבָזֶה מוֹדֵד הָהָר כְּשֵׁאר קַרְקַע חֲלָקָה, וְהָרַב הַמַּגִּיד (פכ"ח הל' יא-טז) מְצַדֵּד שֶׁהָרַמְבַּ"ם גַּם כֵּן סוֹבֵר הָכִי, וְהָעִתִּיק הָאַלְיָה רַבָּה (סק"ה) דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א לְהַלָּכָה, וְכֵן מַשְׁמַע גַּם כֵּן בְּרִיאַ"ז שֶׁהוֹבָא בְּשֻׁלְחַ"ע גְּבוּרִים (יז: אות א"), עַיֵּן שָׁם. וְדַע, שֶׁאִם יֵשׁ גַּם כֵּן מָקוֹם מִישׁוֹר כְּנֶגֶד הָעִיר, אֵין צָרִיךְ כְּלָל לְמֹדֹד אֶת הָהָר, אֶלָּא מוֹדֵד אֶת מָקוֹם הַמִּישׁוֹר וְנִשְׁפָּר מָקוֹם הָהָר [וְגַאוֹן יַעֲקֹב (נח. ד"ה מתני' אלא) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפְתָּא (פ"ד ה"י"א)], וְאֵין חִלּוּק בֵּין הָהָר הוּא גָּדוֹל אוֹ קָטָן:

*** וְאִם יֵשׁ בּוֹ יוֹתֵר וְכוּ',** בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת. דִּין זֶה הוּא דַּעַת הִרְא"ש (פ"ה סי' ר) **וְהַטּוּר,** דְּסָבִירָא לְהוּ א] דְּמָה שֶׁאָמַר בַּגְּמָרָא 'אוֹמְדוֹ' הוּא רַק בְּשֶׁהָיָה רָחְבוֹ עַד חֲמִשִּׁים אַמָּה, דְּלֹא מִטָּרְחִינַן אוֹתוֹ לְהַבְלִיעוֹ, אֲבָל לֹא בְּשֶׁהָיָה רָחָב יוֹתֵר דְּבָעְלְמָא בְּעֵינָן קְדוּר דְּוַקָא, גַּם בָּזֶה דִּינָא הָכִי, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַמְבַּ"ם בְּפֶרֶק כ"ח מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת הֲלָכָה ט"ו. **אֶמְנָם דַּעַת רַשׁ"י** (נח: ד"ה מתני') **וְהָרַשְׁבָּ"א בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ** (שם ס"ק מד) **וְרַבֵּנוּ יוֹנָתָן** (יז.), **דְּאַף בָּזֶה סַגִּי עַל יְדֵי אוֹמְדָנָא. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א וְכֵן בְּחִדּוּשָׁיו עַל הַשַּׁ"ס** (נח. סק"א) **שְׁמְצַדֵּד לְדִינָא כְּהַנֵּי רַבְוָתָא לְהָקֵל:**

ה * וְהוּא שֶׁלֹּא יְהֵא עָמֹק יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם. אֲבָל עַד אַלְפַּיִם אֵין חִלּוּק בְּעָמְקוֹ בֵּין עֶשְׂרִים אַמָּה אוֹ חֲמִשִּׁים אוֹ אֶלֶף וְיוֹתֵר, הַכֹּל תָּלוּי אִם מִתְרַחֵק לְמַטָּה מִכְּנֶגְדּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, אַף עַל פִּי שִׁשְּׁנֵי אַמּוֹת שִׁפּוּעַ שֶׁל דָּבָר מוּעָט נוֹחַ מַבְלִיעוֹ. וְלֹא אָמְרִינַן אוֹמְדוֹ כְּמוֹ בְּהַר בְּסָעִיף הַקּוֹדֵם, שֶׁאֵין טֹרַח בַּהַבְלָעָה, שֶׁאֵין צָרִיךְ לִזְקֹף עֲצִים: (כ) **בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת.** וְכַנַּ"ל עַל יְדֵי קְדוּר: (כא) **שֶׁל כָּל הַשִּׁפּוּעַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מִדִּידָה יָפָה כְּמוֹ קַרְקַע חֲלָקָה, וַאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְהַטַּעַם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא עָמֹק יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם שֶׁהוּא שִׁעוּר תְּחוּם שַׁבָּת, חֲשֻׁבּוּהוּ בְּפָנֵי עַצְמוֹ [לְבוּש (ס"ה)]: (כב) **אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ וְכוּ'.** וְהֵיכָן נָמִי (י) מְשׁוּם שֶׁאֵין טֹרַח בְּגַיְא בְּהַבְלָעָה, לְאַפּוֹקֵי. הַר שֶׁיֵּשׁ טֹרַח בְּהַבְלָעָה עַל יְדֵי עֵצִים זְקוּפִים, לְכָךְ אֵין צָרִיךְ לִמְדֹּד אֶלָּא הַמִּישׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רֵישׁ סָעִיף ד' עַיֵּן שָׁם: (כג) **אֵינוֹ מוֹדֵד כָּלָל וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּלֹא מַצְרִכִינַן לְקַדֵּר בְּשִׁפּוּעַ זָקוּף כָּזֶה, וְרַק לִמְדֹּד אֶת הַקַּרְקַע הַשָּׁוֶה, וּכְמוֹ לְמַעְלָה לְעִנְיַן הַר: ו (כד) **בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם וְכוּ'.** שֶׁשָּׁם מִתְקַצֵּר הָהָר וְהַגִּיא: (כה) **יֵלֵךְ שָׁם וַיַּבְלִיעוֹ.** וּמוֹדֵד וְהוֹלֵךְ שָׁם (י"ל) מִשָּׁפְתוֹ וְהָלְאָה עַד כְּנֶגֶד מָקוֹם שֶׁפָּלָה שָׁם רֹחַב הָהָר וְהַגִּיא כְּנֶגֶד הָעִיר, וְחוֹזֵר לְמִדָּתוֹ כְּנֶגֶד הָעִיר וּמַשְׁלִים לְמִדַּת תְּחוּמִין: (כו) **אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ'.** שֶׁהָהָר וְהַגִּיא אֵינוֹ מִתְקַצֵּר מֵרֹחַב גַּם שָׁם. (כז) **לֹא יִתְרַחֵק יוֹתֵר וְכוּ'.** שֶׁלֹּא יִטְעוּ (יט) לוֹמַר הֲרוֹאִין אוֹתוֹ שֶׁעוֹסֵק שָׁם בְּמִדִּידָה, שֶׁמִּדַּת תְּחוּם שֶׁל צְדָדֵי הָעִיר מַגִּיעַ עַד שָׁם, וּבְאֶפֶן זֶה בְּעַל כָּרְחוֹ (יג) צָרִיךְ לְקַדֵּר אֶת רֹחַב הָהָר וְהַגִּיא כְּנֶגֶד הָעִיר: ז (כח) **שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְכוּ'.** וְגַם (יד) יְהֵיֶה בְּקִי בְּדִינֵי הַמִּדִּידָה: ח (כט) **מֻחְזָקִין.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף שֶׁהָיוּ מֻחְזָקִין שָׁעַד כָּאן הוּא מָקוֹם הַתְּחוּם, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ מֻמְחֶה וְאָמַר שֶׁטָּעוּת הוּא, שׁוֹמְעִין לוֹ בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהָקֵל. וּפְשׁוּט דְּמֵירֵי כְּשֶׁאֵין יָדוּעַ לָן שֶׁהַחֲזָקָה הָרִאשׁוֹנָה נַעֲשָׂה עַל פִּי מְדִידַת מֻמְחֶה, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין שׁוֹמְעִין לְהַשֵּׁנִי רַק כְּשֶׁמְּפֹרָשׁ וְלֹא כְּשֶׁמְּמַעֵט, וּכְדִלְקַמַּיהּ בְּסָעִיף ט': (ל) **רַבָּה בְּתְחוּם מֵהֶם וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁבְּמָקוֹם אֶחָד רַבָּה וּבְמָקוֹם אַחֵר מִעַט. (לא) **אַף בְּתְחוּם שָׁרְבָה.** פֵּרוּשׁ, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹמְעִין

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְיִמְדֹּד שָׁם בְּחָבֶל עַל הַקַּרְקַע חֶלְקָה [מַחְדּוּשֵׁי הָרִיטְבָּ"א (נח. ד"ה אמר רב יהודה)]: (טו) **וְאִם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ וְכוּ'.** מֵירֵי שֶׁהָהָר אָרֹךְ הַרְבֵּה וְאֵינוֹ מִתְקַצֵּר מֵחֲמִשִּׁים אַמָּה אַף בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁמִּצַּדֵּי הָעִיר, דְּאִי לָאו הָכִי הֲרֵי מְבֹאָר בְּסָעִיף ו' שֶׁיֵּלֵךְ שָׁם בְּמָקוֹם שֶׁמִּתְקַצֵּר וַיַּבְלִיעוֹ שָׁם [חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר]: (טז) **וְהָעֶלְיוֹן כְּנֶגֶד רַגְלָיו.** דְּעַל יְדֵי זֶה (ם) מִתְמַעֵט מִדְּרוֹנוֹ שֶׁל כָּל אַרְבַּע אַמּוֹת חֲצִי קוֹמַת אָדָם: (יז) **מוֹדְדוֹ בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת.** וְהֵינוּ כַּנַּ"ל, שֶׁאֶחָד עוֹמֵד בְּרַגְלֵי הָהָר וְכוּ'. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ואם) דְּדַעַת כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּסָבִירָא לְהוּ, דְּאַף בָּזֶה סַגִּי הַמְּדִידָה עַל יְדֵי אָמָד הַדַּעַת לְבַד, כֵּיוָן שֶׁמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת: ה (יח) **מִכְּנֶגְדּוֹ לְמַטָּה אַרְבַּע אַמּוֹת.** דְּאֵין יוֹרֵד הַגִּיא בְּזִקְיָפָה לְמַטָּה כָּל כָּךְ, לָכֵן שִׁיֵּךְ בּוֹ בֵּין הַבְלָעָה בֵּין קְדוּר, וּכְדִמְסַיֵּם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁהַשִּׁפּוּעַ יוֹרֵד בְּזִקְיָפָה הַרְבֵּה, שֶׁאֵין הַחוֹט מִתְרַחֵק מִכְּנֶגְדּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת, לֹא אָמְרִינַן בֵּיהּ דִּין קְדוּר, וּכְדִלְקַמַּיהּ: (יט) **אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל וְכוּ'.** וּבָזֶה אֲפִלּוּ מִתְלַקֵּט מֵשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, (ט) גַּם כֵּן הַשִּׁפּוּעַ עֲשָׂרָה טְפָחִים גֹּבַהּ מִתּוֹךְ מֵשֶׁךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמִדָּה אַחֶרֶת: (כ) **בְּחָבֶל שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת.** (כא) **שֶׁל כָּל הַשִּׁפּוּעַ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מְדִידָה כְּמוֹ בְּקַרְקַע חֲלָקָה, וַאֲפִלּוּ אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ בְּחָבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אַמָּה. וְהַטַּעַם, שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא עָמֹק יוֹתֵר מֵאַלְפַּיִם שֶׁהוּא שִׁעוּר תְּחוּם שַׁבָּת, חֲשֻׁבּוּהוּ בְּפָנֵי עַצְמוֹ [לְבוּש (ס"ה)]: (כב) **אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ וְכוּ'.** וְהֵינוּ נָמִי מִשּׁוּם שֶׁאֵין טֹרַח בְּגַיְא בְּהַבְלָעָה, לְאַפּוֹקֵי. הַר שֶׁיֵּשׁ טֹרַח בְּהַבְלָעָה עַל יְדֵי עֵצִים זְקוּפִים, לְכָךְ אֵין צָרִיךְ לִמְדֹּד אֶלָּא הַמִּישׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רֵישׁ סָעִיף ד' עַיֵּן שָׁם: (כג) **אֵינוֹ מוֹדֵד כָּלָל וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּלֹא מַצְרִכִינַן לְקַדֵּר בְּשִׁפּוּעַ זָקוּף כָּזֶה, וְרַק לִמְדֹּד אֶת הַקַּרְקַע הַשָּׁוֶה, וּכְמוֹ לְמַעְלָה לְעִנְיַן הַר: ו (כד) **בְּתוֹךְ אַלְפַּיִם וְכוּ'.** שֶׁשָּׁם מִתְקַצֵּר הָהָר וְהַגִּיא: (כה) **יֵלֵךְ שָׁם וַיַּבְלִיעוֹ.** וּמוֹדֵד וְהוֹלֵךְ שָׁם (י"ל) מִשָּׁפְתוֹ וְהָלְאָה עַד כְּנֶגֶד מָקוֹם שֶׁפָּלָה שָׁם רֹחַב הָהָר וְהַגִּיא כְּנֶגֶד הָעִיר, וְחוֹזֵר לְמִדָּתוֹ כְּנֶגֶד הָעִיר וּמַשְׁלִים לְמִדַּת תְּחוּמִין: (כו) **אֲבָל אִם אֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ'.** שֶׁהָהָר וְהַגִּיא אֵינוֹ מִתְקַצֵּר מֵרֹחַב גַּם שָׁם. (כז) **לֹא יִתְרַחֵק יוֹתֵר וְכוּ'.** שֶׁלֹּא יִטְעוּ (יט) לוֹמַר הֲרוֹאִין אוֹתוֹ שֶׁעוֹסֵק שָׁם בְּמִדִּידָה, שֶׁמִּדַּת תְּחוּם שֶׁל צְדָדֵי הָעִיר מַגִּיעַ עַד שָׁם, וּבְאֶפֶן זֶה בְּעַל כָּרְחוֹ (יג) צָרִיךְ לְקַדֵּר אֶת רֹחַב הָהָר וְהַגִּיא כְּנֶגֶד הָעִיר: ז (כח) **שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְכוּ'.** וְגַם (יד) יְהֵיֶה בְּקִי בְּדִינֵי הַמִּדִּידָה: ח (כט) **מֻחְזָקִין.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף שֶׁהָיוּ מֻחְזָקִין שָׁעַד כָּאן הוּא מָקוֹם הַתְּחוּם, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁבָּא אַחַר כָּךְ מֻמְחֶה וְאָמַר שֶׁטָּעוּת הוּא, שׁוֹמְעִין לוֹ בֵּין לְהַחְמִיר בֵּין לְהָקֵל. וּפְשׁוּט דְּמֵירֵי כְּשֶׁאֵין יָדוּעַ לָן שֶׁהַחֲזָקָה הָרִאשׁוֹנָה נַעֲשָׂה עַל פִּי מְדִידַת מֻמְחֶה, דְּאִי לָאו הָכִי אֵין שׁוֹמְעִין לְהַשֵּׁנִי רַק כְּשֶׁמְּפֹרָשׁ וְלֹא כְּשֶׁמְּמַעֵט, וּכְדִלְקַמַּיהּ בְּסָעִיף ט': (ל) **רַבָּה בְּתְחוּם מֵהֶם וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁבְּמָקוֹם אֶחָד רַבָּה וּבְמָקוֹם אַחֵר מִעַט. (לא) **אַף בְּתְחוּם שָׁרְבָה.** פֵּרוּשׁ, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁשּׁוֹמְעִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ם) רַשׁ"י (נח. ד"ה מקדרין): **ה (ט)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה וכשיגיע) בְּשֵׁם הָרא"ש (פ"ה סי' ר): **(י)** פּוֹסְקִים: **ו (יא)** בְּרַיְיתָא (נח.). וְרַשׁ"י שָׁם בַּמִּשְׁנָה (נז: ד"ה תחזר): **(יב)** גְּמָרָא (נח:): **(יג)** מִשְׁנָה (נח.), וּכְפֵרוּשׁ הַתּוֹסָפוֹת שָׁם (ד"ה ה"ג אין וכלבד): **ז (יד)** רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (פ"ה ה"ד), **מִשּׁוּם דְּלִקְמַעְמִים עַל יְדֵי חִסָּרוֹן יְדִיעָה יוּכַל לָבוֹא לִידֵי חֲמָרָא, כְּגוֹן שֵׁשׁ הָרִים וְגַאְיוֹת שֶׁיּוּכַל לְהִבָּלַע אוֹתָן וְהוּא יִמְדֹּד כְּקַרְקַע חֲלָקָה, וְכֵן לְעִנְיַן זְוִית שֶׁל הַתְּחוּמִין שֶׁהוּא יִמְדֹּד עֲגֻלִּים, וְלִקְמַעְמִים גַּם לְהָקֵל דְּנִמְצָא כְּמָה דִּינִים בְּעִנְיַן הַמְּדִידָה לְהָקֵל וּלְהַחְמִיר,** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן שצ"ת סָעִיף א' וְסָעִיף ד', וְכֵן מִשְׁמַע בִּירוּשַׁלְמִי דְּקָאָמַר שָׁם 'הַדְּיוֹט שָׁרָבָה אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ', מִשְׁמַע מִזֶּה דְּלִקְמַעְמִים יוּכַל הַדְּיוֹט לָבוֹא לְקַלָּא עַל יְדֵי טָעוּתוֹ:

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכן כתב בשו"ע הרב (ס"ז) שאם שיער בדעתו שיהיה בו יותר מנ' אמה כיון שאם לא היה משופע כל כך היה צריך למדוד כל שיפועו בחבל של ד' אמות, גם כשהוא משופע כל כך לא הקילו בזה לשער באומד דעתו כמה יהיה בחבל המתוח אלא צריך למדוד כולו בחבל של ד' אמות. **ב]** בשו"ע הרב (ס"ב בסוגריים) כתב שהעיקר כדעה הראשונה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

סִימָן הַתְּחוּם מִזֶּה לָזֶה (לב) *בַּאֲלַכְסוֹן, (הרא״ש פ״ה סי׳ ח) וטור), וְיֵשׁ אוֹמְרִים בְּשָׁוֶה, (לג) כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁרְבָּה בּוֹ (בית יוסף (ד״ה ומ״ש מהל) בשם רש״ל (נמ: ד״ה שומעין) (ורשב״א) [רשב״ם]): ט אִם בָּאוּ (לד) שְׁנֵי מַמְחִים וּמָדְדוּ אֶת הַתְּחוּם, אֶחָד רָבָה וְאֶחָד מִעֵט, שׁוֹמְעִין (לה) לַמַּרְבֶּה, ה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַרְבֶּה יוֹתֵר מִמִּדַּת אַלְכְּסוֹנָהּ שֶׁל עִיר. יכֵּיצַד, בְּעֵת שֶׁיַּרְבֶּה זֶה נֹאמַר שֶׁמָּא הָרִאשׁוֹן (לו) מִקְּרֶן אַלְכְּסוֹן שֶׁל עִיר מִדַּד הָאַלְפַּיִם, וּלְפִיכָךְ מִעֵט מִדָּתוֹ (לז) וְנִמְצָא צֶלַע הַתְּחוּם בֵּינוֹ וּבֵין הָעִיר פָּחוֹת מֵאַלְפַּיִם, וְזֶה הָאַחֲרוֹן מִדַּד אַלְפַּיִם (לח) מִצֶּלַע הָעִיר, וְאֵין מַחֲזִיקִין עַל הָרִאשׁוֹן (ג) שֶׁטָּעָה (לט) בְּיוֹתֵר עַל זֶה: י עוֹשִׂין הַתְּחוּמִין * כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת, דְּהַיְנוּ שֶׁמּוֹדֵד עַל פְּנֵי כָּל אֹרֶךְ הָעִיר לַמִּזְרָח אַלְפַּיִם אַמָּה לְחוּץ, וְכֵן לַצָּפוֹן, וְאַחַר כָּךְ רוֹאִים כְּאִלּוּ הָיְתָה טַבְלָא מְרֻבַּעַת (מ) בַּקֶּרֶן לְמַלְאוֹתוֹ, וְנִמְצָא הַתְּחוּם בַּקֶּרֶן אַלְפַּיִם וַאֲלַכְסוֹנָן, (מא) ח שֶׁהֵם אַלְפַּיִם וּשְׁמוֹנָה מֵאוֹת. אֲבָל לֹא יִמְדֹּד מֵאֶמְצַע הַקֶּרֶן אַלְפַּיִם בַּאֲלַכְסוֹן וְכֵן בַּקֶּרֶן שֶׁכְּנֶגְדּוֹ וְיִתֵּן הַחוּט מִזֶּה לָזֶה, שֶׁאִם כֵּן מַפְסִיד הַשְּׁמוֹנָה מֵאוֹת שֶׁבַּקֶּרֶן, וְגַם לֹא יִהְיֶה הַתְּחוּם כְּנֶגֶד הָעִיר (מב) *אֶלָּא אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה: יא טאֲפִלּוּ עֶבֶד אֲפִלּוּ שִׁפְחָה (מג) נֶאֱמָנִים לוֹמַר * עַד כָּאן תְּחוּם שַׁבָּת. יאֲבָל קָטָן, לֹא, בְּעוֹדוֹ קָטָן. (מד) אֲבָל נֶאֱמָן הַגָּדוֹל לוֹמַר זָכוּר אֲנִי שֶׁעַד כָּאן הָיִינוּ בָּאִים בְּשַׁבָּת כְּשֶׁהָיִיתִי קָטָן, וְסוֹמְכִין עַל עֲדוּתוֹ:

ד משְׁנָה שָׁם (נח:).
ה שָׁם בַּגְּמָרָא (נט.).
ו כְּפֵרוּשׁ רַמְב״ם בְּפֶרֶק כ״ח מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (ה״י).
ז מִשְׁנָה שָׁם (נג.).
ח מַה שֶּׁאָמְרוּ ז״ל (נז.) כָּל אַמָּתָא בְּרִבּוּעַ אַמָּתָא וּתְרֵי חֲמִשֵׁי בְּאַלְכְּסוֹנָא, וּתְרֵי חֲמִשֵׁי דְּאַלְפַּיִם הוּא שְׁמוֹנָה מֵאוֹת. *) [פֵּרוּשׁ דִּתְרֵי חֲמִשֵׁי דְּאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה הוּא חֲמֵשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם בְּקֵרוּב].
ט מִשְׁנָה שָׁם צ״ח (ע״ב). י מִשְׁנָה כְּתָבוֹת (מ״ח) [כח].

בַּאֵר הַיטֵב

ט (ג) שֶׁטָּעָה. הַיְנוּ אִם עוֹלֶה יוֹתֵר עַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים אַמָּה בְּקֵרוּב. רַמְב״ם (פכ״ח ה״י ח):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לוֹ בְּמָקוֹם שֶׁמִּצַּד לְהַחְמִיר: (לב) בַּאֲלַכְסוֹן. דְּחִישִׁינַן שֶׁמָּא לֹא טָעָה בְּמִדְּרַס מִזְרָחִית דְּרוֹמִית, וּמַה שֶּׁנִּתְמַעֵט הַמִּדָּה הוּא מִפְּנֵי שֶׁמָּצָא דֶּרֶךְ מִדָּתוֹ (מו) אַיָּזֶה הַר שֶׁצָּרִיךְ לְמִדְּדוֹ מְדִידָה יָפָה כְּקַרְקַע חֲלָקָה, וְלָכֵן נִתְקַצֵּר הַתְּחוּם בְּאוֹתוֹ צַד: (לג) כְּפִי הַמָּקוֹם שֶׁרְּבָּה בּוֹ. אַף שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ מָדַד גַּם הַמִּזְרָחִית דְּרוֹמִית, (טו) תְּלֵינִן שֶׁשָּׁם לֹא מָתַח הַחֶבֶל כָּל צָרְכּוֹ וּלְכָךְ נִתְקַצֵּר הַתְּחוּם שָׁם, וְכָל שֶׁכֵּן אִם אוֹתוֹ הַמִּדָּה הַקְּצָרָה הָיָה מַאָדָם אַחֵר, בְּוַדַּאי תְּלֵינִן לְהַקֵּל וְאָמְרִינַן שֶׁאוֹתוֹ אָדָם טָעָה, וּכְדִלְקַמָּיהּ. וּלְדִינָא (י) פָּסַק הַגְּרָ״א דְּמוֹדְדִין בְּשָׁוֶה, עַיֵּן שָׁם: ט (לד) שְׁנֵי מַמְחִים. אֲבָל אִם הָאֶחָד אֵינוֹ מַמְחֶה, אֵין הוֹלְכִין אַחֲרָיו כְּלָל: (לה) לַמַּרְבֶּה. דְּתְחוּמִין (יח) דְּרַבָּנָן, וְאָזְלִינַן לְקוּלָּא (יט) וְאָמְרִינַן דְּהַשַּׁנִּי טָעָה: (לו) מִקֶּרֶן אַלְכְּסוֹן וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וּמִדְּדוֹ בַּאֲלַכְסוֹן, (כ) וְכֵן מִדָּד מִקֶּרֶן שֶׁכְּנֶגְדָּהּ, וְנִמְצָא כְּשֶׁמּוֹתְחִים חוּט מִסּוֹף תְּחוּם שֶׁמִּקֶּרֶן זוֹ לְסוֹף תְּחוּם שֶׁמִּקֶּרֶן זוֹ, יִהְיֶה בֵּין חוּט זֶה לָעִיר הַרְבֵּה פָּחוֹת מֵאַלְפַּיִם: (לז) וְנִמְצָא צֶלַע הַתְּחוּם בֵּינוֹ וְכוּ'. צֶלַע הַתְּחוּם נִקְרָא הַשָּׁטַח שֶׁיֵּשׁ מִן הַחוּט שֶׁנִּמְתַּח [מִקֶּרֶן אַלְכְּסוֹן זוֹ עַד קֶרֶן אַלְכְּסוֹן שֶׁכְּנֶגְדּוֹ, וְכַנַּ״ל] עַד הָעִיר: (לח) מִצֶּלַע הָעִיר. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, כְּנֶגֶד הָעִיר בְּשָׁוֶה וְלֹא בַּאֲלַכְסוֹנָהּ, וּלְפִיכָךְ הוֹלְכִין אַחֲרָיו, שֶׁהוּא מָדַד כַּהֲלָכָה: (לט) בְּיוֹתֵר עַל זֶה. וְהַיְנוּ, שֶׁאֵין לְהָקֵל לַיְלֵךְ אַחַר מְדִידַת הָאַחֲרוֹן, אֶלָּא כְּשֶׁאֵין עוֹלֶה מִדִּידָתוֹ יוֹתֵר עַל מְדִידַת הָרִאשׁוֹן רַק לְעֶרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת וּשְׁמוֹנִים אַמָּה, שֶׁזֶּה הַשִּׁעוּר עָלָה עַל יְדֵי הַטָּעוּת שֶׁמָּדַד הָרִאשׁוֹן הָאַלְפַּיִם בַּאֲלַכְסוֹן, כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה מדדו שנים), עַיֵּן שָׁם. וְאִם אֵרַע שֶׁחָלְקוּ בִּמְדִידָה שֶׁאֵין הוֹלְכִין אַחַר מְדִידַת שְׁנֵיהֶם, וְצָרִיךְ לִמְדֹּד מֵחָדָשׁ וּלְבָרֵר הַדָּבָר: י (מ) בְּקֶרֶן לְמַלְּאוֹתוֹ. הַיְנוּ, אִם הוֹלֵךְ בַּאֲלַכְסוֹן נֶגֶד הַקֶּרֶן, מֵתַר לֵילֵךְ עַד שִׁעוּר זֶה, מִשּׁוּם דְּכָל אַמָּתָא בְּרִבּוּעָא, אַמָּתָא וּתְרֵי חֲמִשֵׁי בַּאֲלַכְסוֹנָא, וְנִמְצָא מִשִּׁעוּר אַלְפַּיִם נִתּוֹסֵף עוֹד שְׁמוֹנָה מֵאוֹת, וְכֵן יֵשׁ לוֹ שִׁעוּר זֶה לְכָל קֶרֶן וְקֶרֶן, לָבֵד מַה שֶּׁיֵּשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה נֶגֶד רֹחַב הָעִיר מִכָּל צְדָדֶיהָ. וְדַע, (כנ) דְּאֹרֶךְ הָאַלְפַּיִם וְהַזְּוִיּוֹת הוּא שֶׁיֵּשׁ לְכָל עִיר וְעִיר בְּשָׁוֶה, בֵּין גְּדוֹלָה אוֹ קְטַנָּה, אֲמָנָם רֹחַב שֶׁל הָאַלְפַּיִם תָּלוּי לְפִי מִדַּת הָעִיר, שֶׁאִם הִיא גְּדוֹלָה בְּרָחְבָּהּ מִתְרַחֵב הַתְּחוּם שֶׁכְּנֶגְדָּהּ, וְאִם הִיא קְצָרָה הַתְּחוּם גַּם כֵּן קָצָר בְּרָחְבּוֹ: (מב) אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה. שֶׁהִשְׁבּוֹן זֶה אִם יִתּוֹסֵף עֲלֵיהֶם הָאַלְכְּסוֹן שֶׁלָּהֶם, שֶׁהוּא עַל כָּל אַמָּה שְׁנֵי חֲמִשֵּׁי אַמָּה, מִמֵּילָא יִהְיוּ אַלְפַּיִם, כִּי מֵאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת יִתּוֹסֵף עוֹד חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּמִן (התכ״ח) [הָעֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה] יִתּוֹסֵף עוֹד לְעֶרֶךְ שִׁבְעִים עֶשְׂרֵה, סַךְ הַכֹּל הוּא חֲמֵשׁ מֵאוֹת שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם, הַשְׁלֵם אוֹתָם עַל הָאֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה, אִם כֵּן סַךְ הַכֹּל הוּא אַלְפַּיִם: יא (מג) נֶאֱמָנִים לוֹמַר וְכוּ'. דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן, וּלְפִיכָךְ הֶאֱמִינוּם: (מד) אֲבָל נֶאֱמָן הַגָּדוֹל לוֹמַר וְכוּ'. וְהַכֹּל מִטַּעַם הַנַּ״ל:

בַּאוּר הַלָּכָה

לְהִשְׁתַּמֵּשׁ יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת שִׁפּוּעַ שֶׁל דָּבָר גָּדוֹל, וְהַטַּעַם, דְּמִדַּת חֲכָמִים כָּךְ הוּא [תּוֹסְפוֹת (נח: ד״ה אבל)]:

ח * בַּאֲלַכְסוֹן. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק לב) הַטַּעַם. וּבְבַאוּר הַגְּרָ״א תְּמַהּ עַל זֶה, דְּהָא וַדַּאי כְּשֶׁמּוֹדְדִין הַתְּחוּם מֵאֶמְצַע הָעִיר אַלְפַּיִם בְּמִישׁוֹר עוֹשִׂין צִיּוּן הַתְּחוּם שָׁוֶה לְכָל אוֹתוֹ הִרְחִיק, אַף שֶׁבְּמָקוֹם אֶחָד יֵשׁ שָׁם הָרִים שֶׁהִיוּ צְרִיכִין לְקַדֵּר וְהָיָה שָׁם צִיּוּן סוֹף הָאַלְפַּיִם קֹדֶם צִיּוּן תְּחוּם זֶה, מִכָּל מָקוֹם וַדַּאי אָזְלִינַן בָּתַר מְדִידַת תְּחוּם בְּמָקוֹם אֶחָד, דְּהָאֵיךְ אֶפְשָׁר שֶׁכָּל אֶחָד יִצְטָרֵךְ לְמַדֵּד בְּרִחַּ אֶחָד בְּכָל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ רוּחַ, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ [לְעֵנְיַן עִיר] שְׁמוֹתְחִין חוּט שָׁוֶה לְכָל אוֹתוֹ רוּחַ, וְאִם כֵּן לָמָּה נַחְמִיר כָּאן שֶׁיְּמַדְּדוּ לוֹ בַּאֲלַכְסוֹן וְיִפָּחֲתוּ לוֹ בְּצַד הַשֵּׁנִי הַרְבֵּה בְּחִנָּם. אֶלָּא נִרְאֶה בְּרוּר דְּכִנּוּנַת הַתּוֹסְפוֹת הוּא בְּאֹפֶן אַחֵר, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סק״ג) תְּמַהּ גַּם כֵּן עַל סְבָרַת הָרֹא״ש עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּסֵפֶר דִּמְשַׁק אֱלִיעֶזֶר (סק״ד) שֶׁחָתַר לְיַשֵּׁב סְבָרַת הָרֹא״ש. וּלְמַעֲשֶׂה נִרְאֶה לְהָקֵל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הַגְּרָ״א וְהַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל, דְּהַתּוֹסְפָתָא מְסַיַּעְתָּן שֶׁזֶּה לְשׁוֹנָהּ: הָיָה לְפָנָיו הַר וּמִישׁוֹר, מוֹדֵד אֶת הַמִּישׁוֹר וְנִמְצָךְ וּמַגִּיעַ אֶת הָהָר [רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁנִּמְצָךְ בְּמַה שֶּׁאַיִן צָרִיךְ לְמִדַּד שִׁפּוּעַ הָהָר], וְלֹא נִזְקַק שׁוּם נָפְקָא מִנָּהּ בְּתוֹסְפָתָא בֵּין שֶׁהָיָה הַמִּישׁוֹר נֶגֶד הָעִיר בְּאֶמְצַע אוֹ שֶׁהָיָה הַמִּישׁוֹר אֵצֶל קֶרֶן זָוִית וְהָיָה בְּקֶרֶן שֶׁכְּנֶגְדּוֹ בְּאוֹתוֹ רוּחַ, וּפְשִׁטָה דִּלְשָׁנָא דְּמַתְנִיתִין דְּאֵין מוֹדְדִין אֶלָּא מִן הַמַּחֲנֶה, לְפָרוּשׁ הָרִי״ף (יז:), וְכֵן בְּרַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל שֶׁלְּפָנֵינוּ (נח: ד״ה מתני׳) גַּם כֵּן כָּךְ הוּא דְּצָרִיךְ לְמִדֹּד מִן מָקוֹם שָׁוֶה וְיָשָׁר, עַיֵּן שָׁם:

י * כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת. לְאוֹ דַּוְקָא מְרֻבַּעַת מַמָּשׁ קָאָמַר שֶׁיִּהְיֶה אָרְכָּהּ כְּרָחְבָּהּ, דְּהָא לְפָעָמִים כְּשֶׁהָעִיר רְחַב אֶלֶף אַמָּה וְאֹרֶךְ אַלְפַּיִם, נִמְצָא עִיר עִם הַתְּחוּמִין אֹרֶךְ שֵׁשׁ אַלְפַּיִם וְרֹחַב חֲמֵשֶׁת אַלְפַּיִם, אֶלָּא הָא דְּקָאָמַר שֶׁיִּהְיֶה כְּטַבְלָא מְרֻבַּעַת, לְאַפּוֹקֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא עִגּוּל כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נִשְׁכָּר לְזִוִּית [אַחֲרוֹנִים]:

יא * עַד כָּאן תְּחוּם שַׁבָּת. אֵין רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁמְּדָדוּם, דְּהָא אֵין סוֹמְכִין

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (מו) כְּגוֹן בְּמִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ חֲמֵשׁ אַמּוֹת [הָרֹא״ש (פ״ה סי׳ ח)]. וְנָקֵט זֶה לְלִשְׁנָא קַפָּא דְּגַמָּרָא. וּלְדִידָן דְּסָסְקִינַן כִּלְשָׁנָא בָּתְרָא, צָרִיךְ לְצַיֵּר שֶׁמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ שִׁשָּׁה, דְּזֶה לְכָלֵי עֶלְמָא מוֹדֵי מְדִידָה יָפָה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש ולא ימדוד) בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (ש״ה סי׳ יא): (מז) דִּבְמְדִידָה צָרִיךְ לִהְיוֹת מְתִיחַת הַחֶבֶל בְּכָל כֹּחוֹ [רַשְׁ״י (נח: ד״ה שומעין)]: (י) וְדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָתָן (יז.) הוּא גַּם כֵּן כְּרַשְׁ״י וְרַשְׁבָּ״א, וְכֵן מַשְׁמַע מַרְצַ״ב (פ״ה מ״ה ד״ה שומעין) בְּפֵרוּשׁוֹ. וְהִנֵּה בְּבַאוּר הַגְּרָ״א הוֹכִיחַ לְדִינָא מִצַּד הַסְּבָרָא וְתָמַהּ עַל הָרֹא״ש, עַיֵּן שָׁם. אָכֵן מַה שֶּׁכָּתַב שֶׁכְּרוֹר לוֹ שֶׁהַתּוֹסְפוֹת (נט. ד״ה למקום) כְּפֵרוּשׁ זֶה לְאֹפֶן אַחֵר עַיֵּן שָׁם, צָרִיךְ עִיּוּן, דְּהַמְעַיֵּן בַּתּוֹסְפוֹת

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah